

Η ΚΟΙΝΩΝΙΣΤΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΟΥ ΡΑΠΠΟΥ.

(Τέλος.)

Ὁ Ῥάππος ὅμως ἐν τῷ μεταξύ ἰδρύσε· μὲ τὰ ληφθέντα χρήματα μίαν νέαν ἀποικίαν παρὰ τῇ Πισβούργῃ ἐν Ohio, τὴν ὁποίαν ὠνόμασε Ἀρμονίαν-Οἰκονομίαν (Harmony-Economy), καὶ τὴν ὁποίαν ἐνέγραψεν ἐν τοῖς βιβλίοις τῆς κοινότητος οὐχὶ εἰς τὸ κοινὸν ὄνομα τῶν ὁπαδῶν του ἀλλ' εἰς τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ υἱοῦ του Ράιχερτ — (ὁ φυσικὸς υἱὸς του Ἰωάννης εἶχεν ἀποθάνῃ τῷ 1811, ἔζη δὲ μόνον μία θυγάτηρ του ὀνόματι Ῥοσίνα). — Πρὸς δικαιολόγησιν τῆς τρίτης ταύτης ἰδρύσεως ἀποικίας καὶ τῶν νέων κόπων καὶ μόχθων ἃς ἀπῆτει, εἶπεν εἰς τοὺς ὁπαδούς του, ὅτι αὕτη εἶνε ἡ τρίτη ἐγκατοικησις τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ κόσμῳ, ὥς ὤφειλε νὰ γείνη κατὰ τὴν Γραφήν, πρὶν ἢ ἐπέλθῃ ἡ χιλιετῆς βασιλεία τοῦ Θεοῦ καὶ θέσῃ πέρας εἰς ὅλας τὰς δοκιμασίας τῶν ἐκλεκτῶν του. Καὶ θριαμβεύων ἐπεδείκνυνεν αὐτοῖς τὴν ἀποτυχίαν τοῦ Ὁβεν, ὅστις μὲ ὅλα του τὰ χρηματικὰ μέσα δὲν κατάρθωσε νὰ πραγματοποιήσῃ οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον ἐκ τῶν ἐπαγγελιῶν του, ἐνῶ αὐτός, ὁ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πεφωτισμένος, καὶ τρίτην ἤδη φορὰν ἀνοικοδομεῖ λαμπρῶς εἰς τοὺς πιστοὺς του τὸ χριστιανικὸν κράτος τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης καὶ τῆς κοινοκτημοσύνης.

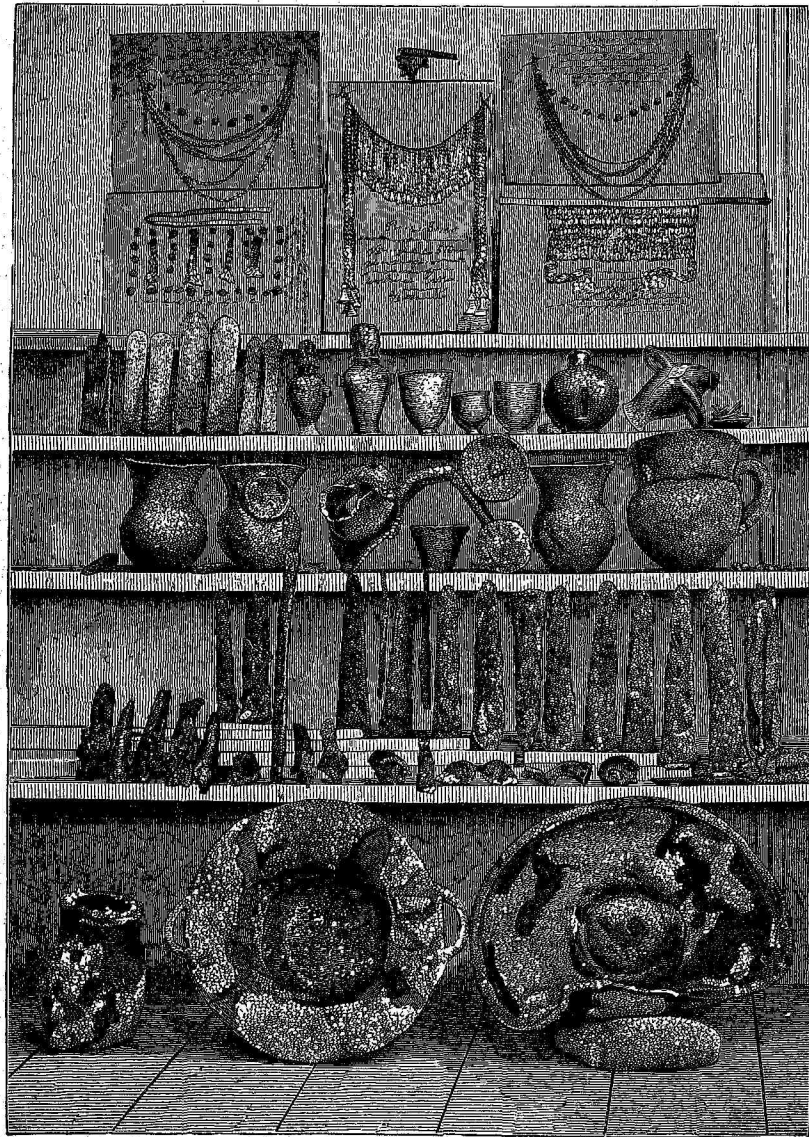
Πραγματικῶς ἡ νέα αὕτη ἀποικία ἀνῆλθεν εἰς λαμπροτέραν ἔτι ἀκμὴν ἢ αἱ δύο πρότεραι. Αἱ οἰκίαι ὑποδομήθησαν ἐξ ὅπων πλίνθων, οἱ κῆποι, οἱ ἀμπελώνες, οἱ ἀγροί, καὶ πᾶσαι αἱ φυτεῖαι καὶ αἱ νομαὶ ἔλαβον θάυμασίαν ἐπίδοσιν καὶ προκοπὴν. Ἡ κτηνοτροφία, ἡ γεωπονία, ἡ βιομηχανία προώδεον θάυμασίως. Ἡ μεγάλη εὐημερία καὶ ἡ γενικὴ πρόοδος ἦτο τοῖς πᾶσι καταφανής, καὶ ἡ κοινότης ἔχαιρε μεγάλῃ φήμῃ διὰ τὴν ἰκανότητα, τὴν οἰκονομίαν, τὴν χρηστότητα καὶ δικαιοσύνην, τὴν ἀγαθοεργίαν, τὴν φιλοξενίαν καὶ τὴν αὐστη-

ρὰν τιμιότητα τῶν μελῶν τῆς. Οὗτοι ἦσαν ἤδη ἀναμφιβόλως ἑκατομμυριοῦχοι, καὶ ὅμως ἔζων ὥς δοῦλοι, καθότι οὐ μόνον ἡ ἀπλουστάτη καὶ ὄντως σπαρτιατικὴ αὐτῶν διαίτα ἀλλὰ καὶ ὅλος ὁ πνευματικὸς καὶ ἠθικὸς αὐτῶν βίος ἐξηρτάτο καὶ ἐκάνονίζετο ὑπὸ τῆς ἀπεριορίστου ἀνθαιρεσίας τοῦ πατριάρχου τῶν.

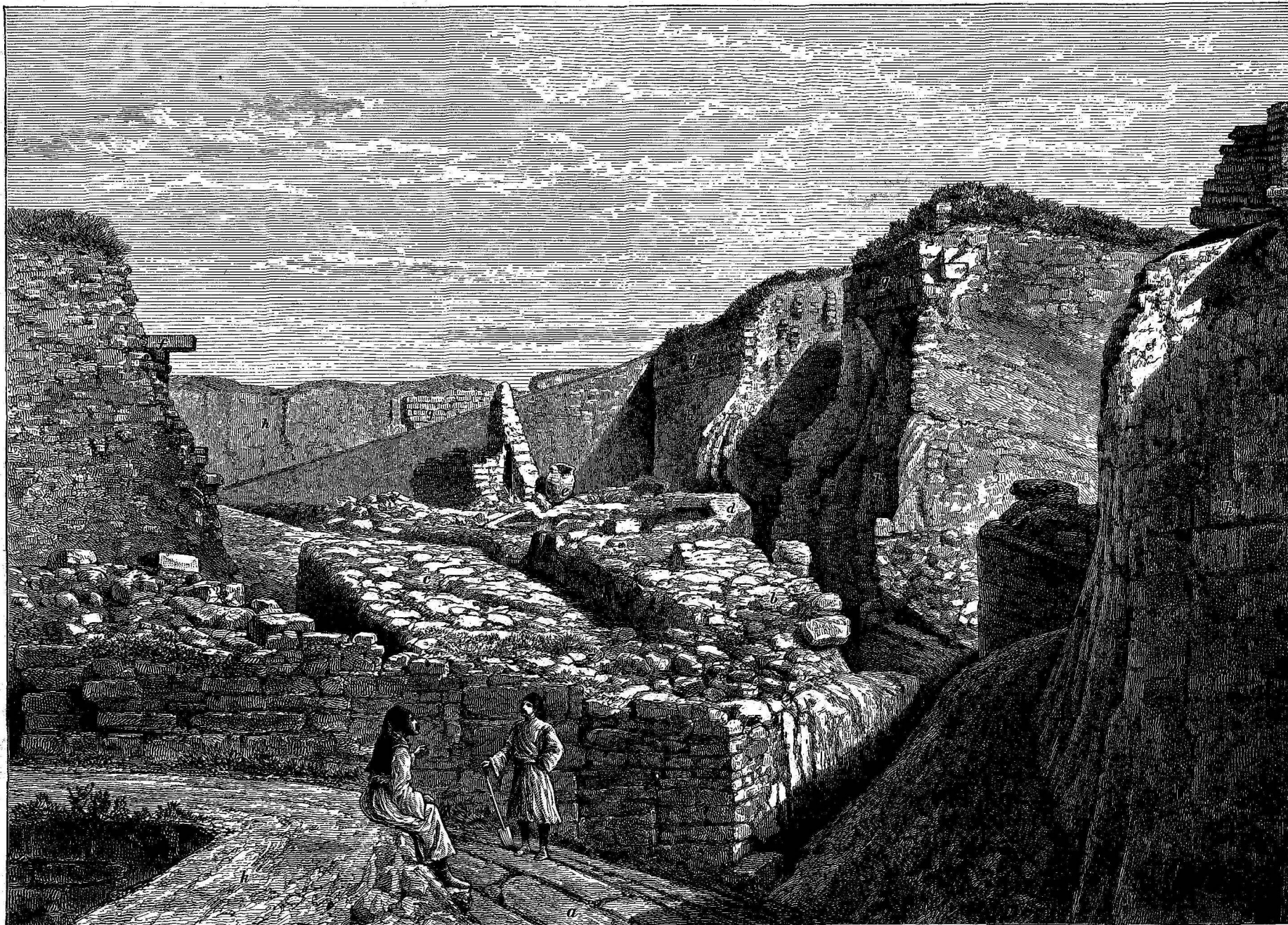
Ὁ Ῥάππος καὶ ὁ θετὸς υἱὸς του κατῴκουν ἐν τούτοις τὴν μεγαλητέραν καὶ καλητέραν οἰκίαν τῆς πόλεως Οἰκονομίας, ἔτρεφον τέσσαρας ὠραιωτάτους ἵππους, ἔτρωγον καὶ ἔπινον ἐξ αἰρέτα, ἐν συντόμῳ, ἔζων ἀνέτως καὶ πολυτελῶς καὶ δὲν ἐργάζοντο σχεδὸν καθόλου πλέον. Ὁ Ῥάππος ἠσθάνετο ἑαυτὸν ὥς βασιλέα ἐν τῷ αὐτοδημιουργήτῳ κράτει του καὶ ἐλάμβανε παρὰ τῶν ὑπηκόων του πᾶν ὅτι ἐχρειάζετο. Ἡ θέλησις αὐτοῦ, ὥς θείου ἀπεσταλμένου, ἴσχυεν ὥς ἀπαραβίαστος νόμος, καὶ ἐξήγγελλεν αὐτὴν κατὰ τε τὸ κῆρυγμά του ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ κατὰ τὰ κοινὰς ἐσπερινὰς συνεντεύξεις τῶν μελῶν, αἵτινες ἤρχιζον καὶ ἐτελείωνον μὲ προσευχὰς καὶ ψαλμωδίας.

Ἐννοεῖται ὅτι ὅλον ἐν ἡλαττοῦτο ὁ ἀριθ-

μὸς τῶν μελῶν τῆς κοινότητος, ἀφ' ἐνὸς μὲν διὰ τοῦ θανάτου, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ τῆς ἀγαμίας, ἦτις ἤδη εἶχε καταστῇ δόγμα, προσέτι δὲ καὶ διότι οἱ νεώτεροι, γινόμενοι ἐνήλικες, ἐγκατέλειπον τὴν ἀποικίαν, καίτοι διὰ τῆς ἀποχωρήσεώς των ἔχανον τὰ ἐπὶ τῆς κοινῆς περιουσίας δικαιώματά των καὶ ἀντὶ τῆς δεκαετοῦς ἢ δεκαπενταετοῦς ἐργασίας των ἐλάμβανον ὥς μόνον ἐφόδιον ἑκατὸν δολλάρια καὶ μέγα πλῆθος φοβερῶν καταρῶν καὶ ἀναθεματισμῶν, ἥκιστα χριστιανικῶν. Ἐκτὸς τούτου, εἰσεχώρει ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν εἰς τινὰς οἴκους τὸ πονηρὸν πνεῦμα τῆς ἀπιστίας καὶ ἐκλόνει τὴν εἰς τὰς ἐπαγγελίας τοῦ Ῥάππου πίστιν αὐτῶν. Ἀλλ' ὅτε τέλος

Ὁ «μέγας θησαυρὸς» ἐκ κατειργασμένου χρυσοῦ, ἀνασκαφεὶς ἐν Χισσαρλίκ, ὑπὸ τοῦ Σλήμαν.

Ἡ μεγάλη τάφος. *a* Ὁδὸς εἰς Τροίαν. *b* Ἐξωτερικὸν τείχος. *c* Ἐσωτερικὸν τείχος. *d* Ἐσωτερικὸν προεέχον τείχος. *e* Πήλινα ἀγγεῖα. *f* Ἐρείπια τοῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς.
g Ἑλληνικὰ τείχη. *h* Χώματα. *i* Εἴσοδος εἰς τὰς ἀνασκαφάς.

ΕΚ ΤΩΝ ΕΝ ΤΡΟΙΑΙ ΑΝΑΣΚΑΦΩΝ ΤΟΥ ΣΛΗΜΑΝ.

πάντων ήλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, τὸ πολυπόδητον ἔτος 1829, καὶ οὐδεμία τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ Ῥάππου ἐπληρώθη, τότε πλέον πολλοὶ ἀπώλεσαν τὴν ὑπομονήν καὶ ἐγκατέλιπον τὴν Οἰκονομίαν.

Τότε συνέβη αἰφνης ἑκτακτόν τι καὶ ἀπροσδόκητον, ὅπερ ὁ Ῥάππος μετὰ τῆς ἰδιαζούσης αὐτῷ συνέσεως ἐπωφελήθη πρὸς καθυσύχασιν τῶν ἀνυπομονούντων καὶ στερεώσιν τῶν ἀπιστούντων. Ἐξ Εὐρώπης ήλθε μακροτάτη πρὸς αὐτὸν ἐπιστολὴ μετὰ τὰς ἐξῆς προεισ-
γωγικὰς λέξεις: «Εἰρήνη, χάρις καὶ ἔλεος, σωτηρία καὶ εὐλογία τῷ γέροντι πατριάρχῃ Γεωργίῳ Ῥάππῳ, τοῖς συνάρχουσιν αὐτῷ, καὶ πάσῃ τῇ ἐν Χριστῷ συνηνωμένῃ κοινότητι τῆς Ἀρμονίας.» Ἡ ἐπιστολὴ ἀνήγγελλε τῷ Ῥάππῳ τὴν προσεχὴ ἔλευσιν τοῦ ἀληθινοῦ χριστοῦ τοῦ Θεοῦ, ὅστις παρ' αὐτῷ ἔμελλε νὰ ἰδρῶσιν τὸν θρόνον τῆς νέας Ἱερουσαλὴμ, ἦτο δὲ ὑπογεγραμμένη ὑπὸ τοῦ μυστικοῦ γραμματέως τοῦ Προφητοῦ Πρόλη, Δρ. Gøntgen βεβήλω ὀνόματι.

Ὁ Ῥάππος εἶχε μὲν εἰσέτι ἱκανὴν θρησκομανίαν, ὥστε νὰ πιστεύσῃ εἰς τὸν νέον τοῦτον Ἀπόστολον τοῦ Θεοῦ· τὸ βέβαιον ὅμως εἶνε ὅτι ἐθεώρησεν ὠφέλιμον εἰς τοὺς σκοποὺς του, νὰ παραστήσῃ τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν κοινότητά του λέγων ὅτι κατὰ πρῶτον ὁ Χριστὸς θὰ φανερωθῇ ἐν πνεύματι, εἶτα δέ, ἀφοῦ συναθροίσῃ πάντας τοὺς ἀγαθοὺς τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ νέου τούτου ἀποστόλου Πρόλη, θὰ ἀποκαλυφθῇ πρὸς αὐτοὺς καὶ σωματικῶς. Ἀπῆντησε λοιπὸν πρὸς τὸν Εὐρωπαῖον προφήτην ὅτι προσδοκᾷ τὴν ἔλευσιν τοῦ πλήρους χαρᾶς καὶ ἐλπίδος, συγχρόνως ὅμως ἔσχε τὴν πανουργίαν νὰ ἀπειθῇ πρὸς αὐτὸν διαφόρους ἐρωτήσεις, εἰς τὰς ὁποίας περιέμενε νὰ λάβῃ παρ' αὐτοῦ ἀπάντησιν πρὸ τῆς ἐλεύσεώς του. Ὁ Πρόλης δὲν ἠδύοκῃσε ν' ἀποκριθῇ πρὸς τὰς ἐρωτήσεις ταύτας τοῦ ἐν Ἀμερικῇ πατριάρχου, ἡ δὲ σιωπὴ του αὕτη ἐνέβαλε τὴν κοινότητα τῶν βαπτιστῶν εἰς οὐ μικρὰν ἀνησυχίαν, καὶ τὸν Ῥάππον αὐτὸν εἰς δεινοτάτην ἀμηχανίαν, διότι ἐν τῷ κράτει αὐτοῦ ἡγέρθησαν ἀναφανδὸν ἀμφιβολία καὶ δυσαρέσκεια διὰ τὴν θρησκευτικὸν λόγους καὶ διὰ λίαν ἐγωϊστικὰ αἷτια μιᾶς κρίσεως, ἥτις ἡπείλει νὰ καταστρέψῃ τὸ ἔργον τοῦ βίου του.

Ὅθεν ἀνέπνευσεν ἐλευθέρως, ὅτε μετὰ δύο ἔτη ἐπὶ τέλους ἔλαβεν ἐκ Νέας Ὑόρκης ἐπισήμως τὴν εἰ-
δησιν, ὅτι ὁ Πρόλης, ὑπογραφόμενος ἤδη «ἡ Αὐτοῦ Βασιλικὴ Ὑψηλότης, Ἀρχιδούξ Μαξιμιλιανὸς φὸν Ἑστε» ἔρχεται ὅσον οὕτω πρὸς αὐτὸν αὐτοπροσώπως, ὥς «χριστὸς τοῦ Θεοῦ ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα καὶ ἐκ τῆς ρίζης Δαυὶδ» καὶ δὴ κατ' ἀρχὰς incognito, ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον «κόμης Λέων». Ἐν τῇ ἀνακοινώσει ταύτῃ ὑπεδηλοῦτο συγχρόνως, ὅτι ὁ μετὰ λαμπρᾶς συνοδείας ἀφικνούμενος πρίγκηψ ἔχει εἰς τὴν κατοχὴν του μεγάλα χρηματικὰ ποσά, καὶ ὁ Ῥάππος ἔμαθεν ἀκριβέστερον, ὅτι ὁ κόμης Λέων ἔχει ἤδη ἐξ ὀλόκληρα ἑκατομμύρια ταλλήρων, ὅπως ἰδρῶσιν μετὰ πάσης τῆς ἐπιγείου λαμπρότητος τὴν οὐράνιον βασιλείαν τῆς δόξης. Ἐκ τούτων παρακινηθεὶς ὁ Ῥάππος ὑπεδέχθη τὸν προφήτην μετὰ πάσας τὰς εἰς τὴν θείαν αὐτοῦ ἀποστολὴν ἐμπρεπούσας τιμὰς, πιστεύων ἀδιστακτικῶς εἰς πάντα τὰ ὑπ' αὐτοῦ τοσοῦτον ἐπισήμως ἐπαγγελθέντα.

Κατὰ τὸν ὀκτώβριον τοῦ ἔτους 1831 ἀφίκετο πραγματικῶς ὁ ὑπὸ τὸ ὄνομα «κόμης Λέων» ἐκλεκτὸς ἰδρυτῆς

τοῦ οὐρανίου βασιλείου μετὰ τῆς ἀκολουθίας του, συνισταμένης ἐκ 46 προσώπων, καὶ ἔτυχε πομπῶδους ὑποδοχῆς, μετὰ τυμπάνων, καὶ σαλπίγγων καὶ κεράτων καὶ αὐλῶν. Ὀλόκληρος ἡ πόλις τῆς Οἰκονομίας ἐνεπλήσθη χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως, διότι τῶρα πλέον ἔμελλε νὰ τελειώσῃ ὁ χρόνος τῆς προσδοκίας καὶ τῶν ἐπιγείων μόχθων. Ἡ αὐτοῦ βασιλικὴ ὑψηλότης, ὁ Πρόλης, ὁ ὠραίος προφήτης μετὰ τὰ γένεια καὶ μετὰ τὸ πρόσωπον Χριστοῦ, ὁ εὐγενικὸς καὶ ἀξιώρατος φαντασιόκοπος, ὅστις ἔφερε τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἐν ταῖς πτυχαῖς τοῦ μακροῦ καὶ κυματίζοντος ἐνδύματός του, ἐλατρεῖτο ὑπὸ πάντων ὥς ἀπεσταλμένος τοῦ Θεοῦ καὶ ἀπῆλαυνεν ἐν τῇ πόλει Οἰκονομίᾳ πάσης βιωτικῆς ἀνέσεως καὶ εὐζωίας.

Ἄλλ' ἐκ τῶν ἐξ ἑκατομμυρίων ταλλήρων οὐδὲν ἵχνος ἐφαίνετο, ὁ δὲ Ῥάππος ἐνόησε μετ' οὐ πολὺ ὅτι ἐξηπατήθη ὑπὸ ἐπιτρίπτου ἀπατεῶνος. Ἡδύνατο βεβαίως ἐκ τινων τεκμηρίων νὰ συμπεράνῃ ὅτι ὁ Πρόλης, ἀφοῦ ἐν Εὐρώπῃ δὲν κατάρθωσε νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὰ μυστηριώδη σχέδιά του, ἤλθε τῶρα εἰς Ἀμερικὴν, μόνον διὰ νὰ ἐπιβληθῇ εἰς τοὺς ἀπλοικοὺς καὶ ἐξημμένους χωρικοὺς τῆς Οἰκονομίας, νὰ ὑποσκελίσῃ τὸν πατριάρχην των καὶ νὰ σφετερισθῇ τὸν θησαυρὸν των. Ἦδη δὲ τὸ ἐν τρίτον τῆς κοινότητος ὠρκίζετο εἰς τὸν κόμητα Λέοντα περισσότερον παρὰ εἰς τὸν Ῥάππον, οὗτος δὲ ἔβλεπεν ἤδη ὥς πιθανὸν ὅτι θὰ ἐκραγῇ ἐπανάστασις ἐν τῇ ἀγίᾳ πόλει τῆς Οἰκονομίας, καὶ ὁ ξένος τυχοδιώκτης θὰ σφετερισθῇ τὴν ἐξουσίαν του καὶ γινόμενος ἀρχηγὸς τῆς κοινότητος θὰ καταλάβῃ τὸν κοινὸν θησαυρὸν. Διὰ τοῦτο ἀπεφάσισεν, ἐν ὅσῳ ἦτο ἀκόμη καιρὸς, νὰ ἐξαγοράσῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τοῦ Πρόλη διὰ παραχωρήσεων. Ὁ ὠραίος πρίγκηψ ἔλαβε παρὰ τοῦ Ῥάππου 105,000 δολλάρια καὶ 250 μέλη τῆς κοινότητος μετ' ἑαυτοῦ καὶ ἀπῆλθεν ἐκ τῆς Οἰκονομίας, ὅπως ἰδρῶσιν τὸ οὐράνιον βασιλείον του ἐν Philippsburg παρὰ τῷ Ohio, εἰς ἀπόστασιν δέκα μόνων ἀγγλικῶν μιλίων ἀπὸ τῆς Οἰκονομίας. Ὁ γειτονικὸς οὗτος καὶ τόσον ἐπικίνδυνος ἀνταγωνισμὸς ἦτο φυσικῶς τῷ λόγῳ πᾶν ἄλλο ἢ εὐάρεστος εἰς τὸν πατριάρχην τῶν Ῥαπιστῶν· ἀλλ' ἤδη μετὰ δύο ἔτη ὁ Ῥάππος ἔλαβε τὴν ἱκανοποίησιν νὰ ἴδῃ τὴν ἐπιχείρησιν τοῦ Πρόλη οἰκτρῶς ἀποτυχοῦσαν καὶ τὸν χρεωκοπήσαντα ἰδρυτὴν τοῦ οὐρανίου βασιλείου ἐντελῶς ἀφανισθέντα.

Πῶς ἔβλεπον τῶρα τὸν Ῥάππον ἐκεῖνοι, οἵτινες εἶχον μείνῃ πιστοὶ εἰς αὐτόν! Ἄν διὰ τῆς εἰσβολῆς τοῦ Πρόλη ἀπέστησιν ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἀπωλέσθησαν διακόσια πεντήκοντα μέλη, ἀλλ' ἡ συμκρυνθεῖσα κοινότης τοσοῦτον πιστοτέρα διετέλει πρὸς αὐτόν. Οἱ ἐναπομείναντες ἡσθάνοντο ἑαυτοὺς ἔτι στενότερον συνδεδεμένους μετ' αὐτοῦ, ὅτε τῷ 1834 ἀπέθανεν ὁ θετὸς υἱὸς τοῦ Ῥάππου, ὁ Ῥέιχερτ, καὶ ὁ κοινὸς θησαυρὸς ἐνεγράφη πάλιν εἰς τὸ ὄνομα τῆς ὅλης κοινότητος.

Εἰς τὸ ἐξῆς ἡ ἀποικία δὲν ὑπέστη πλέον ἄλλους κινδύνους καὶ προήγετο ὁσημέραι εἰς μείζονα ἀκμήν, εἰ καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν ἔβαινεν ὀλονὲν ἐλαττούμενος. Ἡ ἀκμὴ αὕτη καὶ ἡ πρόοδος τῆς ἀποικίας ἐπαρηγόρει τὰ μέλη τῆς κοινότητος διὰ τὴν ἀπάτην των περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Σωτῆρος καὶ τῆς ἰδρύσεως τῆς χιλιετοῦς αὐτοῦ βασιλείας. Τῇ 7. αὐγούστου 1847 ἀπέθανεν ὁ Γεώργιος Ῥάππος, ἐνενηκοντούτης γέρων, ἐν

τῇ πεποιθήσει ὅτι προσεχῶς θὰ ἐκπληρωθῇ ἡ προφητεία του, καὶ ἐν τῇ συναισθήσει ὅτι ἐξετέλεσε τὸν προορισμόν του, ἀνιδρύσας τὸ πρότυπον χριστιανικῆς κοινότητος. Τὸ ἔργον του ἔμεινε πράγματι ἀσάλευτον. Οἱ διακόσιοι περίπου ἐναπομείναντες κάτοικοι τῆς Οἰκονομίας, κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος γέροντες καὶ γραῖαι, ἤθελον νὰ ἀποθάνωσιν ἐν τῇ πίστει, ἐν ἣ ἔζων, καὶ δὲν μετέβαλον οὐδὲ κατὰ κεραίαν τὸν συνήθη καὶ δι' αὐτοὺς ἡγιασμένον βίον των.

Ὁ Ῥάππος ἐφρόντισε πρὸ τοῦ θανάτου του καὶ περὶ πάντων ὅσα ἐδεῶρει ἀναγκαῖα πρὸς περαιτέρω διατήρησιν τοῦ κράτους του. Ὁ διάδοχός του ὡς πρῶτος ἡγούμενος τῆς κοινότητος ἦτο ὁ πιστὸς αὐτοῦ ὁπαδὸς Romelius Backer, μετὰ τούτου δὲ ὁ Jacob Henrici, εἰς τὸ ὄνομα τῶν ὁποίων καὶ ἐνεγράφετο ἡ ὅλη περιουσία τῆς κοινότητος. Ἡ περιουσία αὕτη ὑπολογίζεται ἤδη εἰς δώδεκα ἑκατομμύρια δολλάρια, ἀλλὰ τὸ αὐστηρῶς τηρούμενον μυστικὸν περὶ τῆς οικονομικῆς καταστάσεως τῆς κοινότητος δὲν θ' ἀποκαλυφθῇ ἐντελῶς, εἰμὴ μετὰ τὸν θάνατον τῶν ὀλίγων εἰσέτι ὑπολειπομένων μελῶν της καὶ τὴν ἐντελὴ αὐτῆς ἀποσύνδεσιν. Ἐν Βυρτεμ-

βέργῃ ὑπάρχει μέγα πλῆθος οἰκογενειῶν, αἵτινες προετοιμάζουσιν ἤδη τὰς κληρονομικὰς ἀξιώσεις των ἐπὶ τῆς περιουσίας τῆς κοινότητος τῶν Ῥάππιστῶν. Αὐτὸ θὰ εἶνε τὸ τέλος τοῦ ἔργου τοῦ Ῥάππου, ὅπερ ἐξησεν ἤδη σχεδὸν μίαν ἑκατονταετίαν. Ἀλλ' ὁ πλοῦτος, ὁ ὁποῖος συνεσπαρεύθη διὰ τῆς κοινῆς ἐργασίας πολλῶν καὶ διὰ τῆς ἀποχῆς τῶν ἀτόμων ἀπὸ πάσης πολυτελείας, ἐτι δὲ καὶ ἀπὸ τῶν ἀπολαύσεων τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου, ἔμεινε κατ' οὐσίαν ἀχρησμέυτος. Ἡ μικρὰ αὕτη κοινωνιστικὴ πόλις ἀπώλεσε τὴν ἐλκυστικὴν αὐτῆς δύναμιν εὐθὺς ὡς ἀπεβίωσαν οἱ πρῶτοι αὐτῆς ἰδρυταί, οἱ διαγαγόντες δουλικὸν σχεδὸν βίον πρὸς πραγμάτων των ιδεῶν των. Ὁ πεπολιτισμένος ἄνθρωπος ἐπιδιώκει τὴν ὕλικὴν εὐημερίαν διὰ τὸν ἑαυτὸν του καὶ διὰ τὴν οἰκογενειάν του, ἀλλὰ μεθ' ὅσον οἶόν τε μεῖζονος ἀτομικῆς ἐλευθερίας. Τὴν ἀτομικὴν ταύτην ἐλευθερίαν δύνανται ἄτομά τινα διὰ θρησκευτικὸς ἢ οἷους δῆποτε ἄλλους λόγους νὰ στερηθῶσιν ἐκουσίως, ἀλλ' ἡ κοινωνία ἐν γενεῇ πάντοτε θὰ προσπαθῇ νὰ τὴν διατηρῇ, ὡς τὸν πρῶτον καὶ ἀπαραίτητον ὅρον πάσης ἐπιγείου εὐδαιμονίας.

ΣΜΙΘ-ΒΑΙΣΣΕΝΦΕΛΣ.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΡΟΣ ΑΠΟΔΗΜΟΥΝΤΑ.

Ἀγαπητέ,

Πλῆθος, πλῆθος περιηγητῶν· ποικίλοι τὴν ἀναβολήν, ἰδιότυποι τὴν φυσιογνωμίαν, ὑπὸ μάλης ἔχοντες τὸν ἐρυθρόν Bädcker διευθύνονται ἀπὸ τῆς Ἀκροπόλεως εἰς τὸ Θησεῖον καὶ ἀπὸ τὸν Κολωνὸν εἰς τὸ Κεντρικὸν Μουσεῖον ἱστάμενοι μετὰ τινος κατανύξεως ἐπὶ τῶν ἐξεγειρόντων ἱστορικῶς ἢ καλλιτεχνικῶς ἀναμνήσεις χώρων, ἐξιστάμενοι πρὸ τῶν θαυμασιῶν πλαστικῶν ἀριστουργημάτων τῆς ἑλληνικῆς τέχνης. Βεβαίως ἐν αὐτοῖς ὑπάρχουσι πολλοί, οἵτινες ἀνατραφέντες ἐν τῇ λατρείᾳ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, αἰσθάνονται πραγματούμενον εὐγενὲς ἰδεῶδες εὐρισκόμενοι ἐν τῇ ἐνδόξῳ πόλει, ἣν τοσάκις ἤδη εἶχον ἐπισκεφθῇ διὰ τῆς φαντασίας των. Ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ ἄλλοι οἵτινες μεταφέρουσι τὰς ἀποσκευὰς των ἀπὸ τῶν ξενοδοχείων εἰς τὰ ἀτρόπιοι ἢ τοὺς σιδηροδρόμους, ψυχρῶς, μηχανικῶς καὶ τὸ χαρακτηριστικώτερον σημεῖον ὅτι διήλθον διὰ πόλεως τινος εἶνε τὰ ἐπὶ τῶν κιβωτίων των ἔντυπα χαρτιά. Τὰ μνημεῖα ἀντανακλῶνται εἰς τοὺς ἀπαθεῖς ὀφθαλμούς των, ἀλλ' ἢ τοῦ καλοῦ ἐντύπωσις δὲν φθάνει μέχρι τῆς καρδίας των. Πρὸ τινων ἐτῶν, ἐν Ζυρίχῃ, ἐκαδήμην ἐν τῷ θεάτρῳ πλησίον γεροντοκόρης Ἀγγλίδος· παριστάνετο ἡ Mignon τοῦ Thomas, ἡ δὲ Ἀγγλὶς ἐκράτει τὸ λιβρέττον τοῦ μελοδράματος, εἰς τὸ ὁποῖον κάπου κάπου ἐφαίνοντο σημειώσεις διὰ μολυβδοκονδύλου. Ἡσθάνην ἀκατανόητον περιέργειαν νὰ ἴδω τὰς σημειώσεις ἐκείνας· καὶ σὲ βεβαίῳ, ἤξιζε τὸν κόπον. Εἰς ἐν μέρος ἐσημείωνεν ἡ μεθοδικὴ θυγάτηρ τῆς Ἀλβιόνος «Ἐδῶ εἶνε μέρος διὰ συγκίνησιν!» Ἀλλαχοῦ «ἐδῶ εἶνε μέρος διὰ γέλιο!» καὶ παρακάτω «ἐδῶ εἶνε μέρος διὰ χειροκρότημα!» Τοιοῦτοι εἶνε πολλοὶ καὶ ἐκ τῶν περιηγητῶν πρὸ τῶν γλυπτικῶν ἢ ἀρχιτεκτονικῶν ἔργων· βλέποντες ὅτι ὁ ὁδοιπορικὸς ὁδηγὸς δν κρατοῦσιν ἀνά χεῖρας χαρακτηρίζει τὸν Ἑρμῆν τοῦ Πραξιτέλους ὡς

ἀριστούργημα ἀριστουργημάτων ἐπιστῶν τὴν προσοχὴν των διὰ τριῶν παχέων ἀστερίσκων. (ὡς γνωρίζεις ὁ ἀριθμὸς καὶ τὸ μέγεθος τῶν ἀστέρων ὀρίζει τὴν ἀξίαν ἐν τοῖς Ὀδηγοῖς τοῦ Βαϊδεκερ, ὡς τὸν βαθμὸν ἐπὶ τῶν ἐπαμίδων τῶν ἀξιοματικῶν) ἀνοίγουσι τὸ στόμα των καὶ τοὺς γαλανοὺς ὀφθαλμούς των καὶ ἡ κατὰ παραγγελίαν ἐκστασίς των διαρκεῖ λεπτὰ τινα· μετ' ὀλίγον συνέρχονται, σύρουσι γραμμὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ μνημείου, ἢ γράφουσιν ἀπλούστατα εἰς τὸ περιθώριον: «Τὸ εἶδα!» ἔπειτα μετ' ἀναπεπαισμένην τὴν συνείδησιν ὅτι ἐξετέλεσαν πιστῶς τὸ περιηγητικὸν καθήκον των πηγαίνουσιν εἰς ἄλλο μνημεῖον διὰ νὰ αἰσθανθῶσιν πρὸ αὐτοῦ ὅ,τι τοῖς ὑποδείξει ὁ ἐρυθρὸς των σύμβουλος.

Τὰ ξενοδοχεῖα τῆς Πλατείας τοῦ Συντάγματος πληροῦνται ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν· χθὲς ἀφίκετο ὁλόκληρον κερβάνιον ἀμερικανίδων, εἰκοσιπέντε τὸν ἀριθμόν, περιηγουμένων τὸν κόσμον ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν ἐνὸς διοπτροφόρου. Ἐν τούτοις οἱ Ἕλληνες δὲν ἔμαθον ἀκόμη τὴν τέχνην τοῦ ἐκμεταλλεύεσθαι τὰς καλλονὰς τῆς φύσεως ἢ τὴν φήμην τῶν περιωνύμων καλλιτεχνημάτων. Οἱ Ἑλβετοὶ πρὸ πάντων καὶ ἔπειτα οἱ Ἰταλοὶ ἀνήγαγον εἰς ἀληθὴ ἐπιστήμην τὸ προσελκύειν ξένους καὶ ζῆν ἐκ τῶν χρημάτων τὰ ὁποῖα ἀφίνουσιν οὗτοι κατὰ τὴν διαμονὴν των. Ὅταν συντελεσθῇ ἡ μεγάλη γραμμὴ τῶν συνόρων, ὅταν αἱ Ἀθῆναι συνδεθῶσι σιδηροδρομικῶς μετὰ τῆς Γαλλίας, Αὐστρίας, καὶ Γερμανίας, ὅταν ἢ εἰς Ἑλλάδα ἔλευσις δὲν θὰ λογίζεται ὡς αὐτόχρημα ἐπιχείρησις καὶ τὸ ἑλληνικὸν βασίλειον παύσῃ πλέον νὰ λογίζεται ὡς ἀπομακρυσμένη Ἀνατολή, ὡς Orient, τότε βεβαίως περισσοτέρας μορφᾶς θὰ ἴδωσι τὰ μάρμαρά μας, περισσοτέρας ἀλλογλώσσους ἐπιφωνήσεις θ' ἀκούωσι τὰ ἀγάλματά μας, περισσοτέρους μιλόρδους θὰ μετακομίζωσιν οἱ ἀμαξηλάται καὶ περισσότερα ψευδῆ ἀρχαῖα θὰ πωλῶσιν οἱ ἀρχαιοκάπηλοι.